

22 Φεβρουαρίου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στές]

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ.,

Εφεσεύοντες,

v.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΟΥΛΥΔΩΡΙΔΗ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Εφεσιβλήτων,

v.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΟΥΛΥΔΩΡΙΔΗ,

Εφεσίβλητου - Τριτοδιάδικου.

(Πολιτικές Εφέσεις Αρ. 7735 & 7736)

Δίκαιο Επιείκίας — Εξ υποσχέσεως κώλυμα (promissory estoppel) — Αρχές που διέπουν την θεμελίωσή του.

Δίκαιο των Συμβάσεων — Αντικατάσταση και ανανέωση σύμβασης (novation) — Δεν απαιτείται οποιοσδήποτε συγκεκριμένος τύπος, ούτε είναι απαραίτητο όπως οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με την νέα σύμβαση να είναι οι ίδιες με εκείνες που είχαν αναληφθεί με την σύμβαση που αντικαταστάθηκε.

5

Παραλήπτης — Καθήκοντα παραλήπτη — Συνίστανται στην επίδειξη επιμέλειας για την προστασία της περιουσίας της εταιρείας και στην εκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού της κάτω από συνθήκες που θα ενέκρινε ένας συνετός επιχειρηματίας κατά την διεκπεραίωση των οικονομικών του υποθέσεων — Οφείλονται τόσο στους πιστωτές της εταιρείας, όσο και στους εγγυητές των υποχρεώσεών της.

10

Εφεση — Πρωτογενή ευρήματα του Δικαστηρίου — Ορθό εύρημα ότι τα γεγονότα στοιχειοθετούσαν εξ υποσχέσεως κώλυμα και λανθασμένο εύρημα ότι τα ίδια γεγονότα δεν στοιχειοθετούσαν αντικατάσταση και ανανέωση της σύμβασης (novation) — Το λανθασμένο

15

εύρημα δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ούτε αναιρούσε τα πρωτογενή ευρήματα του Δικαστηρίου.

5 Η Ελληνική Τράπεζα Λτδ (η Τράπεζα) δανειοδότησε την εταιρεία Olympic Batteries Industries Ltd (Olympic) με αρχικό ποσό ΛΚ165.000. Το δάνειο εξασφαλίστηκε με διακυμαινόμενη επιβάρυνση (floating charge) των περιουσιακών στοιχείων της Olympic και με προσωπικές εγγυήσεις και υποθήκες των περιουσιακών στοιχείων των αρχικών μετόχων Α. Φυλακτού και Μ. Χαραλάμπους.

10 Σε μεταγενέστερο στάδιο ο Μ. Χαραλάμπους μεταβίβασε τις μετοχές του στον Χ. Γεωργιάδη, ο οποίος υπέγραψε εγγυητήριο έγγραφο προς όφελος της Τράπεζας πανομοιότυπο με εκείνο που είχε υπογράψει ο Μ. Χαραλάμπους, αλλά για ποσό ΛΚ180.000, που αντιπροσώπευε αυξημένη δανειοδότηση της Τράπεζας προς την Olympic. Το αρχικό εγγυητήριο έγγραφο του Μ. Χαραλάμπους δεν ακυρώθηκε από την Τράπεζα σύμφωνα με τις καθιερωμένες διαδικασίες της. Λόγω αδυναμίας της Olympic να αποπληρώσει το δάνειο, η Τράπεζα διόρισε παραλήπτη (Receiver) και κίνησε αγωγή εναντίον της Olympic, και των αρχικών μετόχων περιλαμβανομένου του Μ. Χαραλάμπους και του Χ. Γεωργιάδη. Ο παραλήπτης ζήτησε προσφορές για την εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της Olympic αλλά υποβλήθηκε μόνο μια προσφορά από την εταιρεία Landela Estates Ltd (Landela) για ποσό ΛΚ165.000. Η προσφορά ρητά ανέφερε ότι ίσχυε για 21 ημέρες μόνο. Κύριοι μέτοχοι της Landela ήταν ο Χ. Γεωργιάδης και συγγενικά του πρόσωπα. Ο παραλήπτης ζήτησε παράταση χρόνου για να μπορέσει να αξιολογήσει την προσφορά αλλά η Landela αρνήθηκε και υπέβαλε άλλη προσφορά η οποία όμως είχε σαν όρο ότι και ο Μ. Χαραλάμπους θα πλήρωνε ποσό ΛΚ20.000 έναντι των χρεών της Olympic. Ο Μ. Χαραλάμπους δεν αποδέχθηκε την πληρωμή του ποσού αυτού.

30 Ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού ο Μ. Χαραλάμπους ισχυρίστηκε ότι ο τοπικός διευθυντής της Τράπεζας του είχε υποσχεθεί ότι η Τράπεζα θα τον απάλλασσε από τις εγγυήσεις που είχε δώσει εάν μεταβίβαζε τις μετοχές του στην Olympic στον Χ. Γεωργιάδη, υπέβαλλε παραίτηση από το διοικητικό συμβούλιο της Olympic και γενικά αν αποχωρούσε από την εταιρεία. Ο Χ. Γεωργιάδης ισχυρίστηκε ότι το αντάλλαγμα για την δική του εγγύηση δεν ήταν νόμιμο, διότι ήταν παρελθόν (past consideration), και πρόβαλε απαίτηση εναντίον του παραλήπτη για αμέλεια στη διαχείριση, που συνίστατο στην παράληψή του να αποδεχθεί την προσφορά της Landela. Η Τράπεζα απέκρουσε τους ισχυρισμούς του Μ. Χαραλάμπους ισχυριζόμενη ότι δεν είχε ακυρωθεί το εγγυητήριο έγγραφο που είχε υπογράψει ο Μ. Χαραλάμπους με τις καθιερωμένες εργασίες της Τράπεζας, ούτε εί-

χαν ακυρωθεί οι υποθήκες των περιουσιακών στοιχείων του Μ. Χαραλάμπους προς όφελος της Τράπεζας που αυτός είχε εκτελέσει σαν επιπρόσθετη εγγύηση.

Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού μετά από αξιολόγηση της μαρτυρίας, αποδέχθηκε την εκδοχή του Μ. Χαραλάμπους και βρήκε ότι πράγματι είχε θεμελιωθεί εξ υποσχέσεως κώλυμα (promissory estoppel), που εμπόδιζε την Τράπεζα από του να προχωρήσει την απαίτηση της εναντίον του Μ. Χαραλάμπους, αλλά έκρινε ότι δεν μπορούσε να προβεί σε εύρημα ότι η εγγύηση του Μ. Χαραλάμπους είχε αντικατασταθεί από την εγγύηση του Χ. Γεωργιάδη, δηλαδή ότι είχε υπάρξει novation, ενόψει της μη ακύρωσης του εγγυητηρίου του Μ. Χαραλάμπους και των υποθηκών, του γεγονότος ότι ήταν απίθανο η διεύθυνση της Τράπεζας να εγκρίνει τέτοια ακύρωση και του ότι η εγγύηση του Χ. Γεωργιάδη ήταν για μεγαλύτερο ποσό από αυτή του Μ. Χαραλάμπους. Σχετικά με τους ισχυρισμούς του Χ. Γεωργιάδη το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι ο παραλήπτης δεν ήταν ένοχος οποιασδήποτε αμέλειας και επίσης ότι στην Κύπρο το παρελθόν αντάλλαγμα (past consideration) είναι νόμιμο.

Η πρωτόδικη απόφαση προσβλήθηκε από την Τράπεζα με την Π.Ε. 7735 και από τον Χ. Γεωργιάδη με την Π.Ε. 7736. Η Τράπεζα ισχυρίστηκε ότι εφόσον το Δικαστήριο είχε δεχθεί την εκδοχή του Μ.Χαραλάμπους και είχε βρει ότι είχε θεμελιωθεί εξ υποσχέσεως κώλυμα, έπρεπε το Δικαστήριο να είχε βρει επίσης ότι είχε υπάρξει αντικατάσταση και ανανέωση της σύμβασης (novation), και ότι η παράλειψη αυτή καθιστούσε ακροσφαλή τα πρωτογενή ευρήματα του Δικαστηρίου.

Αποφασίσθηκε ότι:

- (α) Εξ υποσχέσεως κώλυμα (promissory estoppel) στη διεκδίκηση συμβατικών δικαιωμάτων εγείρεται οποτεδήποτε ο κάτοχος τους προβαίνει σε σαφείς παραστάσεις προς τον αντισυμβαλλόμενο ότι δεν θα τα ασκήσει και ο δεύτερος, βασιζόμενος στις παραστάσεις αυτές, μεταβάλλει τη θέση του με τρόπο που θα ήταν άδικο (λόγω δυσμενούς επηρεασμού της θέσης του) να κληθεί να επιστρέψει στην προγενέστερη θέση του και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις από τις οποίες ο ενάγων τον είχε απαλλάξει. Στην προκειμένη περίπτωση η διάθεση των μετοχών του στην Olympic, η αποχώρηση του από το διοικητικό συμβούλιο και γενικά η αποξένωση του από την Olympic συνιστούσαν τέτοια μεταβολή

θέσης και ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε βρει ότι είχε θεμελιωθεί εξ υποσχέσεως κώλυμα.

- 5 (β) Το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι δεν είχε υπάρξει αντικατάσταση των συμβάσεων εγγυήσεων (novation) ήταν λανθασμένο, διότι δεν απαιτεί ο νόμος οποιοδήποτε τύπο για τέτοια αντικατάσταση, ούτε είναι απαραίτητο η νέα σύμβαση να έχει ακριβώς τους ίδιους όρους με την αντικατασταθείσα. Επίσης το ότι η διεύθυνση της Τράπεζας ήταν απίθανο να αποδεχθεί την ακύρωση της υφιστάμενης σύμβασης ήταν άσχετο από την στιγμή που είχε, ορθά, κριθεί ότι οι ενέργειες του τοπικού διευθυντή δέσμευαν την Τράπεζα.
- 10
- 15 (γ) Το καθήκον του παραλήπτη (Receiver) συνίσταται στην επίδειξη επιμέλειας για την προστασία της περιουσίας της Εταιρείας και την εκτίμηση, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, των στοιχείων ενεργητικού κάτω από συνθήκες που θα ενέκρινε ένας συνεπής επιχειρηματίας κατά την διεκπεραίωση των οικονομικών του υποθέσεων. Το καθήκον αυτό οφείλεται όχι μόνο στους πιστωτές της Εταιρείας αλλά και στους εγγυητές των υποχρεώσεών της. Στην προκειμένη περίπτωση η ενέργεια του παραλήπτη να ζητήσει περισσότερο χρόνο για να μπορέσει να αξιολογήσει την μοναδική προσφορά που είχε ενώπιον του ήταν εύλογη. Η νέα προσφορά, εφόσον εξαρτιόταν από την αποδοχή πληρωμής επιπρόσθετου ποσού από
- 20
- 25 τρίτο πρόσωπο που τελικά δεν είχε αποδεχθεί, ουσιαστικά δεν αποτελούσε προσφορά. Γι αυτό ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε κρίνει ότι ο παραλήπτης δεν ήταν ένοχος αμέλειας.

Οι εφέσεις απορρίφθηκαν με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- 30 *James Graham & Co. v. Southgate Sands* [1985] 2 All E.R. 344·
Scholefield Goodman & Sons v. Zyngier [1985] 3 All E.R. 105·
Hadjiyiannis v. Attorney-General (1970) 1 C.L.R. 32·
Xenopoulos v. Constantinidou (1979) 1 C.L.R. 519·
Stylianou v. Papacleovoulou (1982) 1 C.L.R. 542·
35 *Markidou v. Kiliaris* (1983) 1 C.L.R. 392·

Boustani v. Linmare Shipping Co Ltd (1984) 1 C.L.R. 354

Maharaj v. Chand [1986] 3 All E.R. 107

Goldsworthy v. Brickell [1987] 1 All E.R. 853

Attorney-General v. Humphreys Estates Ltd [1987] 2 All E.R. 387

Standard Chartered Bank v. Walker [1982] 3 All E.R. 938

5

Tse Kwong Lam v. Wong Chit Sen [1983] 3 All E.R. 54

American Express v. Hurley [1985] 3 All E.R. 564

Εφέσεις.

Εφέσεις από τους ενάγοντες και τον εναγόμενο αρ.5 κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Χατζη-10
τσαγγάρης, Π.Ε.Δ. και Αρτέμης, Προσ. Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις
30 Αυγούστου, 1988 (Αρ. Αγωγής 1470/81) με την οποία ο ενα-
γόμενος Αρ. 5 διατάχθηκε να πληρώσει στους ενάγοντες το πο-
σό των £162.427,31 σεντ ενώ η ανταπαίτησή του απορρίφθηκε.

Γ. Αγαπίου, για τον Εφεσεύοντα στην 7735.

15

Α. Νεοκλέους, για τον Εφεσίβλητο (εναγόμενο 4) στην 7735.

Χρ. Χατζηναστασίου, για τον εφεσεύοντα (εναγόμενο 5) στην
7736.

Γ. Αγαπίου, για τους εφεσίβλητους (ενάγοντες) στην 7736.

Σ. Κωνσταντινίδης, για τον εφεσίβλητο (Τριτοδιάδικο).

20

Cur. adv. vult.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο
Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Οι δυο εφέσεις που αποτελούν το αντικείμενο της
παρούσας διαδικασίας στρέφονται εναντίον της ίδιας απόφασης 25
του Πλήρους Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού και γι' αυτό
ακούστηκαν μαζί. Η απόφαση έχει ενιαίο βόθρο και πολλές δια-
κλαδώσεις. Κάθε μια από τις δυο εφέσεις θίγει διαφορετικές πτυ-

χές της απόφασης. Για να γίνουν κατανοητά τα επίδικα θέματα είναι απαραίτητη η εξιστόρηση των γεγονότων που οδήγησαν στις διαφορές που στοιχειοθέτησαν το βάθρο της αγωγής της Ελληνικής Τράπεζας Λτδ (θα αναφέρεται ως η Τράπεζα), των εφεσείδων στην Π.Ε. 7735, κατά των εναγομένων, τις υπερασπίσεις που πρόβαλαν οι εναγόμενοι που αμφισβήτησαν την αιτίαση της τράπεζας, καθώς και τις ανταπαιτήσεις που ήγειραν εναντίον της Τράπεζας και του παραλήπτη - διαχειριστή (θα αναφέρεται ως διαχειριστής) της Olympic Batteries Industries Ltd (θα αναφέρεται ως Olympic), της πρωτοφειλέτιδας εταιρείας τις υποχρεώσεις της οποίας προς την Τράπεζα εγγυήθηκαν οι εναγόμενοι.

Η Olympic συνιστούσε βιομηχανική μονάδα κατασκευής ξηρών μπαταριών. Τα περιουσιακά της στοιχεία περιλάμβαναν κτίρια και τον εξοπλισμό τους, μηχανήματα καθώς και πρώτες ύλες. Κύριοι μέτοχοι και διευθυντές της εταιρείας ήταν ο Α. Φυλακτού και Μ. Χαραλάμπους, οι εναγόμενοι 3 και 4 αντίστοιχα. Η λειτουργία της Olympic χρηματοδοτήθηκε από την Τράπεζα με αρχικό όριο χρηματοδότησης £165.000,-. Η δανειοδότηση εξασφαλίστηκε, (α) με την υποθήκευση των κτιρίων της Olympic και τη σύσταση διακυμαινόμενης επιβάρυνσης (floating charge) υπέρ της Τράπεζας επί των στοιχείων ενεργητικού και (β) με την εγγύηση των εναγομένων 3 και 4 συνεπιχειρουμένης από την υποθήκευση περιουσιακών τους στοιχείων.

Η συμφωνία βάσει της οποίας συνομολογήθηκε η εγγύηση των υποχρεώσεων της Olympic από τους εναγομένους 3 και 4 κατατέθηκε ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου ως Τεκμ. 3. Σε σύντομο χρόνο μετά τη σύσταση της Olympic σημειώθηκε σημαντική μεταβολή στην ιδιοκτησία του μετοχικού κεφαλαίου και της διεύθυνσης της εταιρείας. Ο Μ. Χαραλάμπους, ο εναγόμενος 4, πώλησε τις μετοχές του στον Χ. Γεωργιάδη, τον εναγόμενο 5, ο οποίος επίσης τον αντικατέστησε στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Μετά την εξέλιξη αυτή συνομολογήθηκε νέα σύμβαση για την εγγύηση των υποχρεώσεων της Olympic προς την Τράπεζα με εγγυητές τους νέους μετόχους, τους εναγομένους 3 και 5. Το έγγραφο της νέας εγγύησης κατατέθηκε ως Τεκμ. 4. Τα δυο εγγυητήρια έγγραφα είναι όμοια σε περιεχόμενο με μόνη διαφορά την αύξηση του ποσού της εγγύησης από £165.000,- σε £180.000,-, και βέβαια την υποκατάσταση του εναγομένου 5 στη θέση του εναγομένου 4 ως εγγυητή.

Σε μεταγενέστερο στάδιο η Olympic αύξησε το μετοχικό της κεφάλαιο, μέρος του οποίου διατέθηκε σε νέους μετόχους οι οποίοι πήραν και θέση στο διοικητικό της συμβούλιο. Η Olympic πα-

ρουσίασε προβλήματα στη λειτουργία της και αδυναμία στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της προς την Τράπεζα. Τα γεγονότα αυτά οδήγησαν την Τράπεζα στην άσκηση του δικαιώματος που της παρείχε η διακυμαινόμενη επιβάρυνση να διορίσει διαχειριστή για τη διεκπεραίωση των εργασιών και την εκκαθάριση της Olympic. Η προκήρυξη από το Διαχειριστή πλειοδοτικού διαγωνισμού για εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της Olympic προς εξόφληση των υποχρεώσεων της απέβη άκαρπη. Η οφειλή της Olympic παρέμεινε ανεκπλήρωτη οπότε η τράπεζα ήγειρε την αγωγή που αποτέλεσε το αντικείμενο της πρωτόδικης διαδικασίας εναντίον,

(α) του διαχειριστή ως εκπροσώπου της Olympic (εναγόμενος 1) και της Olympic μέσω του διαχειριστή (εναγόμενος 2) για την οφειλή της Olympic ανερχομένη σε £165.000,- (περίπου) και (β) των εγγυητών της Olympic βάσει των δυο εγγυητηρίων συμβολαίων των εναγομένων 3, 4 και 5.

Εναντίον της Olympic και του εγγυητή Α. Φυλακτού (εναγομένου 3), εκδόθηκε απόφαση εκ συμφώνου όπως η απαίτηση. Οι εναγόμενοι Μ. Χαραλάμπους (εναγόμενος 4) και Χ. Γεωργιάδης (εναγόμενος 5), αμφισβήτησαν την απαίτηση και ήγειραν ανταξιώσεις εναντίον της τράπεζας. Ο 5ος εναγόμενος ήγειρε επίσης αξίωση εναντίον του διαχειριστή μέσω της διαδικασίας τριτοδιαδίκου για ζημία την οποία υπέστη λόγω αποδιδόμενων σ'αυτόν αμελών πράξεων για τις οποίες καθίσταται υπόλογη και η Τράπεζα. Με την υπεράσπιση του ο εναγόμενος 4 ισχυρίστηκε και με τη μαρτυρία του υποστήριξε ότι η εγγύηση την οποία παρείχε στην Τράπεζα (Τεκμ. 3) ακυρώθηκε κοινή συναινέσει και αντικαταστάθηκε με τη νέα σύμβαση εγγύησης (Τεκμ. 4) την οποία εκτέλεσαν, (α) ο συνεγγυητής του στο Τεκμ. 3 (ο εναγόμενος 3) και (β) ο νέος μέτοχος της εταιρείας στον οποίο διέθεσε το μετοχικό του κεφάλαιο, ο εναγόμενος 5. Βάσει της μαρτυρίας του πριν την πώληση των μετοχών του και την απόσυρση του από τη διεύθυνση της Olympic η Τράπεζα συμφώνησε να τον απαλλάξει από τις υποχρεώσεις του βάσει του Τεκμ. 3 και σε αντιστάθμισμα οι εναγόμενοι 3 και 5, οι κύριοι μέτοχοι και διευθυντές της Olympic, συμφώνησαν να δώσουν νέα εγγύηση, πράγμα που έπραξαν με την εκτέλεση του νέου εγγυητηρίου, του Τεκμ. 4. Είναι ως αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας και διαβεβαιώσεων της Τράπεζας που δόθηκαν μέσω του Διευθυντή της στο υποκατάστημα Λεμεσού, του κ. Αγιομαμίτη, που ο εναγόμενος 4 προέβη στην πώληση των μετοχών του και αποξενώθηκε από την Olympic. Την εκδοχή του εναγομένου 4 υποστήριξαν με τη μαρτυρία τους και οι εναγόμενοι 3 και 5. Ο δικηγόρος του εναγομένου 4 επιχειρηματολόγησε ενώπιον του πρω-

τόδικου δικαστηρίου ότι με την προσαχθείσα μαρτυρία αποδείχθηκε η ακύρωση του Τεκμ. 3 και η αντικατάσταση του με νέα συμφωνία (novation) και θεμελιώθηκε δικαίωμα κώλυμα στην επίκληση των συμβατικών δικαιωμάτων που παρείχε το Τεκμ. 3 στην Τράπεζα. Το κώλυμα εκπηγάζει από το δικαίο της επιείκειας και είναι γνωστό ως “promissory estoppel” (εξ υποσχέσεως κώλυμα).

Η Τράπεζα απέκρουσε τους ισχυρισμούς του εναγομένου 4. Ο Διευθυντής του υποκαταστήματος της Τράπεζας στη Λεμεσό αρνήθηκε ότι συμφώνησε ή δεσμεύτηκε να απαλλάξει τον εναγόμενο 4 από τις υποχρεώσεις του βάσει του εγγυητηρίου συμβολαίου ή να τον απαλλάξει ως εγγυητή και επικαλέστηκε τη μη ακύρωση του Τεκμ. 3 προς επίρρωση των θέσεων του καθώς και τη μη αποδέσμευση των κτημάτων που υποθήκευσε. Ο εσωτερικός νομικός σύμβουλος της Τράπεζας, ο κ. Θεοδώρου, εξήγησε στη μαρτυρία του τις διαδικασίες που ισχύουν για την απαλλαγή πελάτη από συμβατικές υποχρεώσεις προς την Τράπεζα που προϋποθέτουν την έγκριση της διεύθυνσης και έγγραφες διαδικασίες, καμιά από τις οποίες δεν τηρήθηκε στην προκείμενη περίπτωση.

Και ο εναγόμενος 5 ενέστη στην αξίωση της τράπεζας για την καταβολή της εγγύησης προβάλλοντας ως υπεράσπιση την απουσία νομικά αποδεκτού ανταλλάγματος εκ μέρους της Τράπεζας για τη θεμελίωση της εγγύησης. Η αντιπαροχή που δόθηκε από την Τράπεζα αφορούσε προϋπάρχον δάνειο στην Olympic και συνεπώς αντάλλαγμα του παρελθόντος (past consideration). Επικαλούμενος όμως το καθήκον του διαχειριστή προς αυτό, ως εγγυητή της Olympic, ήγειρε αξίωση εναντίον του για, (α) ζημία προκληθείσα λόγω αμέλειας του στη συντήρηση των μηχανημάτων και (β) ζημία προκληθείσα λόγω αμέλειας στη μη αποδοχή της προσφοράς τρίτων, της Landela Estates Ltd., για την εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της Olympic. Παράλληλα ήγειρε αξίωση εναντίον της Τράπεζας για την ίδια ζημία καθιστώντας τους από κοινού ή εκ προστήσεως υπεύθυνους για τις πράξεις του διαχειριστή.

Μετά από αξιολόγηση της μαρτυρίας το πρωτόδικο δικαστήριο ανεύρε ότι ο κ. Αγιωμαμίτης, ο Διευθυντής του υποκαταστήματος της Τράπεζας στη Λεμεσό, πράγματι υποσχέθηκε στον εναγόμενο 4 να τον απαλλάξει από την εγγύηση εάν διέθετε το μετοχικό του κεφάλαιο στον εναγόμενο 5, υπόσχεση στην οποία βασίστηκε ο εναγόμενος 4 και ως αποτέλεσμα μετέβαλε τη θέση του προβαίνοντας στη διάθεση των μετοχών του και την απαγκίστρωση του από την εταιρεία. Μετά τη διάθεση των μετοχών του τη θέση του στο διοικητικό συμβούλιο της Olympic κατέλαβε ο εναγόμενος 5. Σε

μεταγενέστερο στάδιο εκδόθηκε νέο κεφάλαιο και το διοικητικό συμβούλιο της Olympic αναμορφώθηκε με την είσοδο των νέων μετόχων ή εκπροσώπων τους στο διοικητικό συμβούλιο.

Υπό το φως των πιο πάνω ευρημάτων το δικαστήριο έκρινε ότι είχαν θεμελιωθεί οι προϋποθέσεις για επιτυχή επίκληση εκ μέρους του εναγομένου 4 της αρχής της επιείκειας, γνωστής ως “promissory estoppel” (εξ υποσχέσεως κώλυμα). Εγείρεται κώλυμα στη διεκδίκηση συμβατικών δικαιωμάτων οποτεδήποτε ο κάτοχος τους προβαίνει σε σαφείς παραστάσεις προς τον αντισυμβαλλόμενο ότι δε θα τα ασκήσει και ο δεύτερος βασιζόμενος στις παραστάσεις αυτές μεταβάλλει τη θέση του με τρόπο που θα ήταν άδικο (λόγω δυσμενούς επηρεασμού της θέσης του) να κληθεί να επιστρέψει στην προγενέστερη θέση του και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις από τις οποίες ο ενάγων τον είχε απαλλάξει. Παράλληλα το δικαστήριο έκρινε ότι θα ήταν επικίνδυνο να καταλήξει ότι τα προαναφερθέντα ευρήματα στοιχειοθετούσαν και την υπεράσπιση της αντικατάστασης και ανανέωσης σύμβασης (novation) ενόψει, (α) των διαδικασιών της Τράπεζας για ακύρωση και ανανέωση σύμβασης, (β) της αύξησης του ορίου της εγγύησης που προβλέπεται στο Τεκμ. 4, σε σύγκριση με το Τεκμ. 3 και γενικότερα, (γ) των αρχών που διέπουν την ανανέωση σύμβασης (novation). (Halsbury’s Laws of England, 4th Ed., Vol. 9, para. 584). Συνεπώς αποδοσεμύτηρε ο εναγόμενος 4 από τις υποχρεώσεις που ανάλαβε βάσει του Τεκμ. 3 αποκλειστικά με αναφορά στην αρχή του εξ υποσχέσεως κωλύματος.

Το δικαστήριο απέρριψε την υπεράσπιση του εναγομένου 5 ως προς την έλλειψη αντιπαροχής, επισημαίνοντας ότι η προηγηθείσα της σύμβασης αντιπαροχή (past consideration) συνιστά στην Κύπρο, σε αντίθεση με την Αγγλία, νόμιμο αντάλλαγμα. Ως προς τις ανταπαιτήσεις του το δικαστήριο έκρινε μεν ότι η Τράπεζα έφερε ευθύνη για τις πράξεις του διαχειριστή ο οποίος ενεργούσε ως αντιπρόσωπος της, απέρριψε όμως τις αξιώσεις του υπό το πρίσμα, (α) του ευρήματος μετά τη συνεκτίμηση της μαρτυρίας δυο εμπειρογνομόνων που κατέθεσαν σχετικά με τα μηχανήματα ότι ο διαχειριστής δεν προκάλεσε με πράξεις ή παραλείψεις του οποιαδήποτε ζημία σ’ αυτά και (β) του ευρήματος ότι ο διαχειριστής δεν επέδειξε ολιγωρία στην αξιολόγηση της προσφοράς της Landela ούτε βαρυνόταν με ευθύνη για τη μη αποδοχή της μέσα στα περιορισμένα χρονικά όρια που έθεσαν οι προσφοροδότες, 21 ημέρες, για την αποδοχή της. Εξάλλου η υπαλλακτική προσφορά της ίδιας εταιρείας που υποβλήθηκε μετά το αίτημα του διαχειριστή για παράταση της αρχικής προσφοράς, προσέκρουσε στην απροθυμία του εναγομένου 4 να συμφωνήσει να συνεισφέρει ποσό

£20.000,- που τέθηκε ως προϋπόθεση από τη Landela.

5 Τόσο η Τράπεζα όσο και ο εναγόμενος 5 εφεσίβαλαν με ξεχωριστές εφέσεις το μέρος της απόφασης με την οποία απορρίφθηκαν οι διεκδικήσεις τους. (Στην περίπτωση του εναγομένου 5 και η υπεράσπιση του στην αγωγή της Τράπεζας). Η έφεση της Τράπεζας αποτελεί το αντικείμενο της Πολιτικής Έφεσης 7735 και εκείνη του εναγομένου 5 της Πολιτικής Έφεσης 7736. Θα επιληφθούμε των δυο εφέσεων διαδοχικά, αρχίζοντας από την Πολιτική Έφεση 7735.

10 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ 7735.

15 Οι εφεσίοντες (η Τράπεζα) δεν αμφισβήτησαν (α) την καθοδήγηση του δικαστηρίου ως προς τις αρχές που διέπουν τη θεμελίωση κωλύματος στη διεκδίκηση συμβατικών δικαιωμάτων, (β) τη δικαστική κρίση για την αξιολογία των μαρτύρων και (γ) τη δυνατότητα που παρέχεται στο δικαστήριο ενόψει της μαρτυρίας να προβεί στα πρωτογενή ευρήματα στα οποία κατέληξε.

20 Το δικαστήριο έκρινε αξιόπιστη τη μαρτυρία του εφεσιβλήτου και των μαρτύρων του και αναξιόπιστη εκείνη του μάρτυρα Αγιομαμίτη. Οι εφεσίοντες δεν αμφισβήτησαν ότι ήταν δυνατό υπό το φως της μαρτυρίας που είχε κατατεθεί στο δικαστήριο να προβούν στα επίμαχα ευρήματα και βασιζόμενο σ' αυτά να αποδεχθεί την εκδοχή του εφεσιβλήτου για όσα προηγήθηκαν της πώλησης των μετοχών του στον εναγόμενο Γεωργιάδη και της αποχώρησης του από το διοικητικό συμβούλιο της Olympic. 25
30 Ούτε αμφισβήτησαν ότι τα πρωτογενή ευρήματα του δικαστηρίου ήταν δυνατό να παρεμβάλουν δικαϊκό κώλυμα στους εφεσίοντες να επικαλεστούν τα συμβατικά δικαιώματα που τους παρείχε η συμφωνία εγγύησης, το Τεκμ. 3.

30 Τα ευρήματα του δικαστηρίου προσβάλλονται ως επισφαλή ενόψει και μόνο της κατάληξης του δικαστηρίου ότι δε συνετελέσθη η αντικατάσταση του Τεκμ. 3 με τη νέα συμφωνία Τεκμ. 4 (novation θα αναφέρεται ως αντικατάσταση). Οι εφεσίοντες υπέβαλαν ότι οι λόγοι για τους οποίους το δικαστήριο κατέληξε σ' αυτό το συμπέρασμα είναι ασυμβίβαστοι με τα πρωτογενή ευρήματα, 35
γεγονός που δημιουργεί ρήγμα στη συνοχή τους και ερωτηματικά για τη σταθερότητα τους.

Πράγματι το συμπέρασμα του δικαστηρίου ότι δε συνετελέσθη η αντικατάσταση του Τεκμ. 3, δε συμβιβάζεται με τα ευρήματα του δικαστηρίου. Το εύρημα ότι ο Διευθυντής του υποκαταστήματος

των εφεσειόντων στη Λεμεσό κ. Αγιομαμίτης, ο αντιπρόσωπος της Τράπεζας, συμφώνησε να απαλλάξει τον εφεσίβλητο από τις υποχρεώσεις του από την εγγύηση και όσα επακολούθησαν, έτειναν να θεμελιώσουν όχι μόνο τη δημιουργία εξ υποσχέσεως κωλύματος αλλά και την αντικατάσταση του Τεκμ. 3 με την έννοια που ενέχει ο όρος στο δίκαιο των συμβάσεων (novation). 5

Το άρθρο 62 του περί Συμβάσεων Νόμου - Κεφ. 149, που καθιερώνει και ρυθμίζει την αντικατάσταση (novation) στο δίκαιο των συμβάσεων, προβλέπει ότι κάθε συμφωνία συνεπαγόμενη όχι μόνο την υποκατάσταση υφιστάμενης σύμβασης με νέα αλλά και την ακύρωση ή τη μετατροπή της, απαλλάττει τους συμβαλλόμενους από την υποχρέωση εκτέλεσης της. (Βλ. Pollock & Mulla, Indian Law of Contract and Specific Relief Acts, 10th Ed., σελ. 434 κ.επ.). 10

Τα ευρήματα του δικαστηρίου έτειναν να τεκμηριώσουν και την αντικατάσταση (novation) με την έννοια που ενέχει ο όρος βάσει του άρθρου 62 εφόσον στην απαλλαγή του εφεσίβλητου από τις υποχρεώσεις του ως εγγυητή βάσει του Τεκμ. 3 είχε συμφωνήσει και ο συνεγγυητής του, ο εναγόμενος Φυλακτού, του οποίου η συγκατάθεση ήταν αναγκαία για την απαλλαγή του εφεσίβλητου από τις συμβατικές του υποχρεώσεις. (Βλ. **James Graham & Co. v. Southgate Sands**). Η Αρχή της συνεισφοράς μεταξύ των συνεγγυητών η οποία εκπηγάει από το δίκαιο της επείκειας, (**Scholefield Goodman & Sons v. Zyngier** [1985] 3 All E.R. 105) ευρίσκει έρεισμα στην Κύπρο στις διατάξεις του άρθρου 104 του Κεφ. 149. 15 20 25

Εξέταση των λόγων για τους οποίους το δικαστήριο έκρινε ότι δε συνομολογήθηκε η αντικατάσταση (novation) του Τεκμ. 3, αποκαλύπτει εσφαλμένη εκτίμηση των αρχών του δικαίου βάσει των οποίων στοιχειοθετείται (η αντικατάσταση), καθώς και των συνεπειών των ευρημάτων του δικαστηρίου. Τα συμπεράσματα όμως του δικαστηρίου δεν αποκαλύπτουν οποιαδήποτε αντινομία ούτε στοιχειοθετούν αντίθεση προς τα πρωτογενή ευρήματα του πρωτόδικου δικαστηρίου. 30

Το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι δεν τεκμηριώθηκε αντικατάσταση επειδή, 35

- (α) Τέτοιο συμπέρασμα θα ήταν επικίνδυνο ενόψει των διαδικασιών της τράπεζας για την απαλλαγή πελατών από τις υποχρεώσεις τους. Το δικαστήριο παραγνώρισε ότι ο νόμος δεν προβλέπει οποιοδήποτε συγκεκριμένο τύπο για την απαλλαγή από υφιστάμενες υποχρεώσεις και την υποκα- 40

τάσταση υφιστάμενης σύμβασης με νέα.

- 5 (β) Η απουσία οποιασδήποτε αναφοράς στο Τεκμ. 4 ότι υποκαθιστά το Τεκμ. 3 δε συνάδει με την αντικατάσταση. Σύγκριση των δυο εγγυητήριων συμβολαίων αποκαλύπτει ότι το περιεχόμενο τους είναι πανομοιότυπο και ότι και οι δυο συμφωνίες αποβλέπουν στον ίδιο ακριβώς σκοπό, δηλαδή την εξασφάλιση της προσωπικής εγγύησης των κυρίως μετόχων της Ολυμπic για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της στην Τράπεζα.
- 10 (γ) Ήταν απίθανο η διεύθυνση της Τράπεζας να δώσει τη συγκατάθεση της στην απαλλαγή του εφεσίβλητου. Η ορθότητα της διαπίστωσης αυτής δε μεταβάλλει τις υποχρεώσεις που ανάλαβαν οι εφεσείοντες, μέσω του Διευθυντή τους του υποκαταστήματος Λεμεσού, του κ. Αγιομαμίτη,
- 15 για την απαλλαγή του εφεσίβλητου από τις υποχρεώσεις του βάσει του Τεκμ. 3. Εφόσον κρίθηκε ότι ο κ. Αγιομαμίτης υπείχε θέση αντιπροσώπου της Τράπεζας στις συναλλαγές με τον εφεσίβλητο, οι πράξεις του αντιπροσώπου δέσμευαν τους εφεσείοντες ανεξάρτητα από ποια θα ήταν η αντίδραση τους εάν εκαλούντο από τον αντιπρόσωπο τους να επικυρώσουν την απαλλαγή του εναγομένου 4 από το Τεκμ. 3.
- 20 (δ) Το ποσό της εγγύησης αυξήθηκε βάσει της νέας σύμβασης εγγύησης κατά £15.000,- σε σύγκριση με το Τεκμ. 3. Η αντικατάσταση συμβολαίου (novation) μέσω της υποκατάστασης υφιστάμενης συμφωνίας με νέα, δεν αποκλείει κατά νόμο την αύξηση του ποσού της εγγύησης εφόσον οι συναλλαττόμενοι συμφωνούν προς τούτο. Για τη θεμελίωση της αντικατάστασης (novation) δεν είναι απαραίτητο όπως
- 25 30 οι υποχρεώσεις οι οποίες αναλαμβάνονται με τη νέα σύμβαση να είναι οι ίδιες με εκείνες που είχαν αναληφθεί με τη σύμβαση η οποία αντικαθίσταται.

Κανένας από τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε ότι δεν

35 επήλθε αντικατάσταση (novation) του Τεκμ. 3 δεν αναιρεί ούτε θέτει υπό αμφισβήτηση τα πρωτογενή ευρήματα του δικαστηρίου τα οποία ορθά κρίθηκε ότι συνιστούσαν εμπόδιο για τους εφεσείοντες να επικαλεστούν τα συμβατικά δικαιώματα που τους παρείχε η σύμβαση εγγύησης που στοιχειοθετείται με το Τεκμ. 3. Ως αποτέλεσμα της συμφωνίας της Τράπεζας για την απαλλαγή του εφεσίβλητου από τις υποχρεώσεις του βάσει του Τεκμ. 3, ο τελευταίος

40 μετέβαλε ουσιαδώς τη θέση του με,

- (α) τη διάθεση των μετοχών του στην Olympic,
- (β) την αποχώρηση του από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας και γενικά,
- (γ) την αποξένωση του από την Olympic.

Υπό το φως αυτών των ευρημάτων ορθά κρίθηκε ότι θα ήταν άδικο και εξαιρετικά ζημιογόνο για τον εφεσίβλητο να κληθεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του βάσει του Τεκμ. 3 από τις οποίες οι αντισυμβαλλόμενοι του τον είχαν απαλλάξει. Οι αρχές που διέπουν την τεκμηρίωση εξ υποσχέσεως κωλύματος αποτέλεσαν το αντικείμενο πολλών δικαστικών αποφάσεων μερικές από τις οποίες μνημονεύονται στην πρωτόδικη απόφαση. Περιοριζόμεθα στο να επαναλάβουμε ότι το πρωτόδικο δικαστήριο ορθά έκρινε ότι οι εφεσείοντες κωλύονταν να επικαλεσθούν τις συμβατικές υποχρεώσεις του εφεσίβλητου βάσει του Τεκμ. 3 λόγω των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων που ανέλαβε ο αντιπρόσωπος τους και να αξιώσουν την εκπλήρωσή τους από τον εφεσίβλητο. (Βλ. *HadjiYiannis v. The Attorney - General* (1970) 1 C.L.R. 32, *Xenopoulos v. Constantinidou* (1979) 1 C.L.R. 519, *Stylianou v. Papacleovoulou* (1982) 1 C.L.R. 542, *Markidou v. Kiliaris and Another* (1983) 1 C.L.R. 392, *Boustani v. Linmare Shipping Company Limited* (1984) 1 C.L.R. 354, *Maharaj v. Chand* [1986] 3 All E.R. 107, *Goldsworthy v. Brickell* [1987] 1 All E.R. 853 (C.A.), *Attorney - General v. Humphreys Estates Ltd* [1987] 2 All E.R. 387 (P.C.)).

Τα ευρήματα του πρωτόδικου δικαστηρίου καθιστούσαν αναπόφευκτη την απόρριψη της απαίτησης των εφεσείοντων εναντίον του εφεσίβλητου. Εξίσου αναπόφευκτη είναι και η απόρριψη της έφεσης στην απουσία οποιουδήποτε λόγου που να καθιστά τρωτά τα πρωτογενή ευρήματα του δικαστηρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ 7736.

Ο εφεσείων απέσυρε την έφεση του εναντίον του ευρήματος του πρωτόδικου δικαστηρίου ότι η εγγύηση που παρείχε στην Τράπεζα δόθηκε βάσει νομίμου ανταλλάγματος και κατακολούθιαν ο λόγος αυτός της έφεσης απορρίπτεται.

Η έφεση περιορίστηκε στην προσβολή του μέρους της πρωτόδικης απόφασης βάσει του οποίου απορρίφθηκε η ανταπαίτηση του εφεσείοντα εναντίον της Τράπεζας και του διαχειριστή, των εφεσίβλητων, για ζημία προκληθείσα λόγω της μη αποδοχής της

προσφοράς της Landela για την εκποίηση της περιουσίας της Olympic.

5 Το δικαστήριο έκρινε, όπως έχουμε αναφέρει, ότι ο διαχειριστής δεν ενήργησε αμελώς και πιο συγκεκριμένα ότι δε βαρυνόταν με οποιαδήποτε παράλειψη εκπλήρωσης οφειλόμενου καθήκοντος προς τον εφeseίοντα. Δεν αμφισβητήθηκε η ορθότητα της καθοδήγησης του δικαστηρίου ως προς τα καθήκοντα του διαχειριστή κατά την εκκαθάριση επιχείρησης και τα πρόσωπα προς τα οποία οφείλεται. Το καθήκον του διαχειριστή - εκκαθαριστή (receiver) 10 νίσταται στην επίδειξη επιμέλειας για την προστασία της περιουσίας της εταιρείας και την εκποίηση, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, των στοιχείων ενεργητικού κάτω από συνθήκες που θα ενέκρινε συνετός επιχειρηματίας κατά τη διεκπεραίωση των οικονομικών του υποθέσεων. Αδιαμφισβήτητο είναι επίσης ότι το καθήκον του διαχειριστή για την επίδειξη επιμέλειας οφείλεται όχι μόνο στους πιστωτές της εταιρείας αλλά και στους εγγυητές των υποχρεώσεων της. (Βλ. *Standard Chartered Bank v. Walker* [1982] 3 All E.R. 938, *Tse Kwong Lam v. Wong Chit Sen* [1983] 3 All E.R. 54, και *American Express v. Hurley* [1985] 3 All E.R. 564).

20 Βέβαιο είναι επίσης ότι ο διαχειριστής ενήργησε σε στενή συνεργασία και υπό την καθοδήγηση της τράπεζας στη διαχείριση των υποθέσεων και την εκκαθάριση της Olympic. Ο διαχειριστής υπείχε θέση αντιπροσώπου της Τράπεζας, όπως ορθά κρίθηκε από το πρωτόδικο δικαστήριο, αναφορικά με τις πράξεις του για την 25 εκκαθάριση της Olympic. Το εύρημα ότι η Τράπεζα θα ήταν υπόλογη προς τον εφeseίοντα για οποιαδήποτε αμελή ενέργεια του διαχειριστή στη διεκπεραίωση των υποθέσεων της Olympic και ειδικά στη φύλαξη και προστασία των μηχανημάτων της, δεν εφσειβάλλεται.

30 Συνιστά κοινό έδαφος ότι η αδράνεια της Olympic και η αδυναμία για την επαναδραστηριοποίηση της δικαιολογούσαν την εκποίηση των περιουσιακών της στοιχείων προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων της προς τους πιστωτές. Έπεται ότι ορθά προκηρύχθηκε πλειοδοτικός διαγωνισμός με δημοσιεύσεις στον ημερήσιο τύπο για την υποβολή προσφορών για τη διάθεση των κεφαλαιουχικών της στοιχείων συνισταμένων από (α) κτίρια και εξοπλισμό, (β) μηχανήματα και (γ) πρώτες ύλες. Οι όροι του διαγωνισμού πρόβλεπαν ότι οι προσφορές μπορούσαν να υποβληθούν για το σύνολο ή μέρος των περιουσιακών στοιχείων της Olympic. 35 Βάσει της πρόσκλησης οι πιθανοί προσφοροδότες είχαν κληθεί να υποβάλουν τις προσφορές τους μέσα σε τακτή προθεσμία. Κανένα παράπονο δε διατυπώθηκε αναφορικά με την προκήρυξη πλει-

οδοτικού διαγωνισμού, τους όρους ή τα χρονικά πλαίσια που τέθηκαν για την υποβολή των προσφορών. Η μόνη προσφορά που υποβλήθηκε ήταν εκείνη της Landela Estates Ltd., εταιρεία η οποία συστάθηκε από τον εφεσείοντα και συγγενικά και φιλικά του πρόσωπα, προς το σκοπό απόκτησης της Olympic ή μέρους των περιουσιακών της στοιχείων. Η προσφορά της Landela ήταν για ποσό £160.000,-, δηλαδή για ποσό ίσο περίπου με τις υποχρεώσεις της Olympic προς την Τράπεζα το οποίο σύμφωνα με τις επεξηγήσεις της προσφοράς κατανεμόταν ως εξής μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων της Olympic, (α) £60.000,- για τα κτίρια, (β) £80.000,- για τα μηχανήματα και (γ) £20.000,- για τις πρώτες ύλες. Η προσφορά της Landela υπόκειτο στο ρητό όρο ότι θα ίσχυε για 21 μόνο μέρες.

Το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι ήταν εξ αντικειμένου αδύνατη η αξιολόγηση της προσφοράς της Landela μέσα στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια που τέθηκαν από τους προσφοροδότες και ότι η ενέργεια του διαχειριστή να ζητήσει παράταση 7 ημερών για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης της προσφοράς ήταν εύλογη. Ένας από τους λόγους που προβλήθηκαν προς υποστήριξη της έφεσης είναι ότι ο διαχειριστής δεν προέβη στην πρόσληψη των υπηρεσιών πραγματοποιώμενα ή πραγματοποιωμένων για την εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της Olympic. Εάν είχε αναζητηθεί η γνώμη πραγματογνωμόνων, ειδικών για την αξία των περιουσιακών στοιχείων της Olympic μετά την υποβολή της προσφοράς της Landela, αναμφιβόλως οι χρονικοί περιορισμοί που τέθηκαν από τους προσφοροδότες για την αποδοχή της προσφοράς τους θα καθιστούσαν το εγχείρημα αυτό εκ προοιμίου αδύνατο. Εξάλλου σύμφωνα με τα ευρήματα του δικαστηρίου, τα οποία στηρίχθηκαν στη μαρτυρία του πραγματογνώμονα Garnett, τα μηχανήματα της Olympic είχαν περιορισμένη χρήση και αντίστοιχα περιορισμένο κύκλο πιθανών αγοραστών. Το εύρημα του δικαστηρίου ότι ο διαχειριστής κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διάθεση τους στηρίζεται στη μαρτυρία και δεν έχει στοιχειοθετηθεί κανένας λόγος που να το κλονίζει.

Το εύρημα του δικαστηρίου ότι δεν ήταν λογικά δυνατή η συμπερασματική αξιολόγηση της προσφοράς της Landela μέσα στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια που έθεσαν οι προσφοροδότες ήταν εύλογο υπό το φως της μαρτυρίας η οποία είχε προσαχθεί. Ενόψει αυτής της διαπίστωσης η πρόσκληση προς τους προσφοροδότες να παρατείνουν την προσφορά τους για 7 μέρες ήταν πράξη λελογισμένη η οποία όμως αποκρούστηκε από τη Landela. Η Landela ουσιαστικά απέσυρε την προσφορά της και υπέβαλε νέα, η αποδοχή της οποίας δεν εξαρτάτο μόνο από την έγκριση του δια-

χειριστή αλλά και από τη συγκατάθεση τρίτου προσώπου, του Μ. Χαραλάμπους, η οποία όπως έκρινε το δικαστήριο δε δόθηκε. Διαφαίνεται όμως ότι και η δεύτερη προσφορά διερευνήθηκε από το διαχειριστή χωρίς οποιαδήποτε αποτελέσματα ενόψει της απροθυμίας του Μ. Χαραλάμπους να καταβάλει το ποσό των £20.000,- και να συμφωνήσει στη διευθέτηση εκκρεμούσας αγωγής μεταξύ του εφεσείοντα και του ιδίου που συνιστούσαν προϋποθέσεις για την ισχύ της προσφοράς.

10 Δε διαπιστώνεται οποιαδήποτε αμέλεια του διαχειριστή για τη μη αποδοχή της πρώτης προσφοράς της Landela μέσα στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια που είχαν τεθεί, ενώ η δεύτερη προσφορά, όπως ορθά κρίθηκε, είχε τεθεί εκποδών λόγω της ασυμφωνίας τρίτου προσώπου να κάμει τη σημαντική προσφορά που εξητείτο από αυτόν για τη θεμελίωση της προσφοράς. Και αυτή η έφεση
15 πρέπει να απορριφθεί.

Η Πολιτική Έφεση 7735 απορρίπτεται με έξοδα.

Η Πολιτική Έφεση 7736 απορρίπτεται με έξοδα.

*Οι Πολιτικές Εφέσεις 7735 και 7736
απορρίπτονται με έξοδα.*